

JEDU na ty nohy!

Jan Růžička

Mladá fronta

MLADÁ FRONTA

Jedu na ty nohy!

JEDU na ty nohy!

Jan Růžička

*Zápisky z prostředí domácích luhů,
hájů a kasáren...*

*... povětšinou o tom, že běhat
se dá všude*

MLADÁ FRONTA

Těm, kteří z toho v Ronově nad Doubravou
budou mít největší radost.

CESTA DO KASÍNA

Slíbil jsem, že si budu na vojně psát zápisník, ale od té doby, co jsem opustil rodný Žižkov, jsem se k němu nedostal. Nejsem si totiž jistý, jestli je rozumné dávat nějak okatě najevo, že jsem gramotný. Už vím, že platí stěžejní zásada: Co se v mládí naučíš, o tom hlavně na vojně nikomu neříkej! Protože jak říká zase jiné trefné rčení, cokoli řeknete, může být (a také bude) použito proti vám...

Psaním deníku bych vyčníval z řady, a táta mi přece kladl na srdce, abych se vyčnívání z řady na vojně zásadně vyvaroval. Jenže ono to asi bude těžké – už na nádraží jsem pochopil, že jsem to „nevyčnívání“ zanedbal. Dorazil jsem totiž střízlivý. A jak jsem se tak opatrně rozhlížel, moc nás takových nebylo. Přitom lidu jak o posvícení, i když ráno bylo časně a studené. Obojí nechutně.

Všude samí mladí muži. Nebo starší pubertáci, záleželo na úhlu pohledu. Každopádně kritická koncentrace testosteronu. Před pokladnami příkladný chaos – asi už začala řetězová reakce „poměřování ramen“.

No, ono poměřovat se dá ledacos, ale na tom konečně nesejde. Před soukmenovci je důležité navodit dojem, že člověk snídá žiletky a potí napalm a v peněžence má fotku Jacka Rozparovače nebo aspoň Ozzyho. Přitom je ovšem dost podstatné vypadat sebejistě, udržet třas rukou i hlasu na rozumné úrovni a mít v obličeji alespoň trochu lidskou barvu. A to se mi tedy dvakrát nedařilo, co si budeme nalhávat. Při bližším průzkumu okolí jsem se trochu uklidnil, když jsem zjistil, že v tomto ohledu jsem součástí většiny. Vypadali jsme jako sraz dárců krve po hromadném odběru.

Vůbec by mě nenapadlo, jak poučná bude už samotná cesta. Když se mi podařilo najít volné místo v kupé, které bylo obsazeno běžnými, civilními cestujícími, bláhově jsem se domníval, že si užiju ještě chvíli klidu. Sotva nám ale nastupiště s mávajícími příbuznými zmizelo z dohledu a já se posadil, abych se v klidu poddal depresi a melancholii, střetl jsem se s pohledem rozčilené stařenky, jež s obavami sledovala ruch v chodbičce a chtěla znát jeho původ.

„Promiňte, panáčku, to se zas hraje nějaký ten fotbal?“

„Promiňte, co že to?“

„Já jen, že minule, když hráli fotbal, tak se jich polovina podroušila už za Čáslaví!“

Odpověděl jí nevrlý pán v mysliveckém obleku. „Ale kdepak paní, to je už zase začátek ledna, víme? To jsou základáci, co jedou do přijímače. Jsem na to zapomněl, jinak bych jel už včera. A podroušení

v Čáslavi se bát nemusíte...,“ strašný lesů pán po mně vrhl spiklenecký pohled, „protože polovina jich bude vožralá jak doga už v Kolíně!“ A jak řekl, tak se i stalo.

Už za Klánovicemi zavládla ve vlaku sice mírně křečovitá, ale zároveň silně rozverná nálada. V nejednom kupé bylo ostatně víc láhví než v jídelním voze, se všemi z toho plynoucími důsledky. Dostat se na toalety byl fyzicky náročný úkol pro otrlé. Jeden mohutný strejda z našeho kupé se toho odvážil, a cestu tam i zpět dokonce přežil. Po návratu nás ale informoval, že pohled na stav sanitárního zařízení neunesl po psychické stránce a vrací se tedy takříkajíc s nepořízenou. Jeho smutnému výrazu jsem rozuměl. Soucítil bych s ním ještě víc, kdybych si bolestně neuvědomoval, že jeho čekalo jisté nepohodlí už jen několik příštích stanic, kdežto mě dvanáct měsíců.

Z chmurných úvah jsem se potřeboval vytrhnout, a tak jsem si našel novou zábavu. Poměřoval jsem náklon jednotlivých kolegů branců a v duchu jim přiděloval body za udržení stability ve vagonu. V mnoha případech vedlo takové pozorování k optickému klamu: podle úsilí, které museli někteří borci vynakládat, to vypadalo, že si České dráhy pro tuto příležitost zapůjčily z Japonska šinkanzen a vlak se řítí na Moravu za mohutného kymácení vagonů třístovkou. A přitom jsme stáli ve stanici.

Vlakem se linul podivný zpěv, něco mezi husitským chorálem a zvuky pralesa při západu slunce, když zvěř dorazí k napajedlu. Občas tuto symfonii doplnil sólový projev. Utkvěla mi zejména árie „Já na vojnu

nepojedu, já na vojnu mrdám“, která ale nakonec nevyzněla v plné síle, protože interpret nebyl schopen postoupit v přednesu ani k první sloce a spokojil se s pilováním refrénu. K velké úlevě mnohých to nicméně netrvalo dlouho. Dnešní datum si očividně ve svém stolním kalendáři zatrhl pro cestu vlakem i někdo, kdo měl spojení na orgány činné v trestním řízení. Orgáni stáli v každé stanici a prováděli postupnou selekci. Sólista byl proto záhy odloučen od sboru a mohlo se pokračovat dále.

„Koukej na ně!“

To mě z úvah vytrhl hajný, kterému se v průběhu cesty pozvedla nálada. Občas se zasníval a po tváři se mu rozlil úsměv. Mohl vzpomínat na svá vojenská léta, nebo – a z toho jsem ho podezíral já – si právě uvědomil, že ON už tam nemusí... Teď kývnul hlavou k policistům odvádějícím své hlučné stádečko k čekajícím služebním vozidlům. Pohled mě nijak zvlášť nenadchl.

„K těm státním nekoukej. Ale vidíš ty za nima, v mundúrech, u gazíků? Už si píšou komu a za kolik. Zatím ještě nespádáte úplně pod ně. Od zejtrka to bude jiná, ale definitivně jejich jste až po přísaze.“ Přišlo další spiklenecké mrknutí. „To jsou vepěčka, hochu. Těm se vyhejbej.“

„Co jsou vepěčka?“

„Vé pé jako vojenská policie. Jsou hrozně důležité.“

„K čemu?“

„Hlavně proto, že si to myslej oni. Fakt je, že občas se hoděj, ale to už musí bejt hodně zlý, když si člověk

přeje, aby přijely vépěčka. Většinou jen buzerují. Na druhou stranu, díky nim získáš spoustu kámošů.“

„Jak to?“

„Když jsou nablízku vépěčka, všichni ostatní na jednu vypadají jako tvoji kámoši.“

Povzbuzovat tedy, pane hajný, opravdu neumíte...

Příjezd do cílové stanice nakonec přišel dříve, než se zdálo možné. Nějak se mi najednou z vlaku nechťelo. Myslivec mi přátelsky zasalutoval, stařenka mi popřála hodně štěstí a s pánembohem.

Ještě zbývala trocha času, tak jsem si chtěl prohlédnout krásy města. Neefektivní – nic krásného jsem nenašel, ale zřejmě jsem proti tomu městu už dopředu zaujatý. Pro potřeby pozdějšího vědeckého zkoumání je ovšem potřeba poznamenat, že výjimkou byla krása žen a dívek na ulicích. A čím blíž jsem byl kasárnám, tím mi připadaly hezčí. Deprese se tím ovšem pouze prohlubovala.

Po čase se ukázalo, že můj dojem, že jdu ke kasárnám, byl doopravdy pouze dojmem. Ve skutečnosti jsem bloudil. Když jsem to pochopil, ptal jsem se na cestu domorodců. Jenže buď jsem ten den byl – co se týkalo duševních schopností – na úrovni průměrného papouška, nebo ani domorodci pořádně nevěděli, kde ta kasárna vlastně mají. Anebo se budu muset zbavit toho krásného zpěvavého přízvuku, aby mě místní neposílali do horoucích pekel.

Na informacích naštěstí odpověď na můj dotaz znali. Musel jsem jenom vystát frontu, abych ho

mohl vznést. Až díky rezignovanému výrazu paní za přepážkou jsem si zpětně uvědomil, že všech pět předchozích tazatelů se ptalo na totéž. Nebyl jsem tedy jediný papoušek ve městě. A mělo být hůř – ještě dvacet minut a z papoušků budou bažanti... Jenže paní říkala, že to tam pěšky trvá tři čtvrtě hodiny... Přece se hned první den nenechám zbuzerovat, že jdu pozdě! Aby to neklasifikovali jako předběžnou dezerci! Zvážil jsem možnosti a vybral si tu nejméně drastickou. Běh.

I rozběhl jsem se. S přibývajícími metry a minutami jsem začal pochybovat o správnosti svého úsudku a po čase jsem připustil, že ve skutečnosti jsem si vybral právě tu nejdrastičtější možnost... Až doposud jsem se domníval, že běhám nadprůměrně dobře. Svého času jsem se toho dost naběhal ve skautském oddíle, občas zajdu na basket, badminton nebo na softball. Jenže právě – „svého času“ a „občas“. Kdybych tak mohl napsat třeba „donedávna“ a „pravidelně“, to by se to pak panečku utíkalo do kasáren!

Čím hůř se mi pokračovalo, tím více ve mně klíčila myšlenka, kterou do mého podvědomí zasadil brácha. Ten to měl ještě na dva roky a říkal, že jedna z mála pozitivních věcí na vojně byla ta, že člověk se chtěl nechtě dostat do výrazně lepší fyzické kondice. Tedy než se stal mazákem – pak na tom byl naopak hůř než předtím... Kdyby člověk vydržel cvičit celou vojnu, z kasáren by se mu utíkalo nejen veseleji, ale ještě navíc rychle!

Konečně jsem dorazil k bráně střežící průchod cihlovou zdí, se státní vlajkou a emblémem Armády České republiky s číslem útvaru. Zpocený, ruměný v obličejí a na nejistých nohou jsem s těžkým srdcem vykročil k bráně. Bylo nás tam ostatně takových více.

„Tak na mě rovnou dýchněte, ať to máme za sebou. A jméno!“

Panáčka v zeleném s rezignovaným výrazem v obličejí jsem zaregistroval, až když se přede mnou zhmotnil. Tohle ovšem nebyl žádný mysliveček v kamizolce zelený jako ten pán ve vlaku. I když na čekané zřejmě byl. Co že znamená to VP?

„Kajn – Michal Kajn,“ odpověděl jsem přerývavě. A protože jsem nevěděl, co dělat jiného, podrobil jsem se jeho autoritě a dýchl na něj. Česnek jsem naštěstí v poslední době nepožil, jinak by mi mohli napařit útok na veřejného činitele. Chlápek mě však stejně vystresoval, když se prudce odtáhl.

„Člověče, vždyť vy nejste ožralý!“ obvinil mě.

„To nejsem,“ byl jsem nucen připustit. Kdybych byl co k čemu, snídal žiletky a potil napalm, byl bych se ho zeptal, jestli to pro něj představuje nějaký problém. Bohužel obvykle snídám chleba s marmeládou a napalm bych nepoznal, ani kdybych do něj šlápl.

„Ale vypadáte tak,“ nedalo se vépěčko.

„Já jsem sem totiž běžel,“ vysvětlil jsem svůj politováníhodný zjev.

„Vy jste sem běžel? A proč?“ Policista, i když vojenský, si zřejmě ve službě nemůže pomoci a je nucen klást dotazy i v případě, že odpověď je jaksi nabíledni.

„Abych to stihnul...“, sdělil jsem mu a ohlídal si, abych u toho neobrátil oči v sloup.

Chlapík nasadil uvážlivý výraz a pak pobaveně kývl hlavou k bráně. „No, tak když se k nám do kasína tak těšíte, tak to vás nesmíme zdržovat. Prosím...“

Děkuji, není zač, to by snad ani nemuselo být, dodal jsem v duchu a přinutil se k chůzi. Mé nadšení by opadávalo s každým krokem k závoře, už od rána jsem nicméně žádné nepocítil, a tudíž nemělo co opadávat. Přes bránu mě přenesla spíš setrvačnost než síla vůle.

Takže kasíno se tomu správně říká... Loterie to tedy asi fakt bude. No co, třeba se tady naučím běhat.

ZA BRANOU

Po vstupu do prostoru, v němž se z nás nepochybně stanou muži, jsem byl naplněn posvátnou bázní a očekáváním, jakým způsobem roztočí vojenská mašinerie svá ocelová kola. Po prvních dvou hodinách čekání jsem pochopil, že klíčem k úspěchu je utajení. Místní posádce někdo z důvodu státní bezpečnosti neoznámil, že jí dnes přijedou branci.

Nakonec však cesta k maršálské holi přeci jenom začala. A to čtením jmenných seznamů a čekáním ve frontě. Nevěděl jsem, proč v ní stojím, ale tušil jsem, že zadní hovězí ani pomeranče tam vpředu nebudou. Následoval přesun do jiné fronty. Pak čtení jmenných seznamů. Později se ukázalo, že správná byla ta první fronta. Ujistili jsme se o tom pomocí jmenných seznamů.

Další dvě hodiny s dovolením vynechávám. Mírným stříhem se přenesme do situace, kdy jsem stál v šesté frontě a čekal, až přečtou mé jméno. Ze seznamu. Další dvě hodiny vynechávám. Klidně i bez dovolení.

Pak však přišel posun. Stál jsem sice stále ve frontě, ale už jsem věděl na co!

„Na piču!“

Tak alespoň soudil můj souputník z posledních tří front, a tudíž můj momentálně největší kamarád Radek. Kromě jména jsem o něm v tu chvíli nic moc nevěděl. Dění ve svém okolí glosoval téměř výhradně větou výše. Já jsem neříkal vůbec nic, takže jsme se téměř ve všem shodli.

Cíl fronty byl snadno rozpoznatelný podle vrčení holicích strojků. A hle, najednou byl ze mě nový člověk! V životě jsem neměl tak krátké vlasy. Domnívám se, že krátký sestřih může vypadat opravdu mužně. Někteří lidé, které znám, vypadají s téměř holou lebkou dokonce výhruzně. Tázal jsem se sám sebe: jak ostře teď asi vypadám já? Našel jsem zrcadlo a další tajemství vesmíru bylo rozluštěno: ano, Jarek Nohavica opravdu ví, o čem zpívá. Vypadal jsem skutečně jako blbec, jak ti všichni dokola.

A další fronta. Výstrojní sklad. Prvotní zakřiknutost způsobená šokem začíná zvolna ustupovat a ve frontě se zdvihá čilý hovor. Začínáme osahávat své prostředí a poznávat jeho obyvatele.

Máme už i své první jistoty: „Na piču,“ potvrzuje Radek mou domněnku. Následuje totiž čtení jmených seznamů. Zastesklo se mi po Žižkově. Další dvě hodiny vynechávám.

Osobní věci jsme odevzdali, erár nafasován. Dokonce se nám dostává prvních relevantních informací, konkrétně se jedná o názvosloví. Žluté pseudopyžamo se nazývá „banány“, modrá tepláková souprava „švestky“. Obuv je čtverá: Hnědé pantofle, kluzké na jakémkoli povrchu. Pak jakési podivné kecky po kotníky, se zcela plochou podrážkou – zjevně výsledek komplotu nějaké čínské továrny a zednářské lóže ortopedů. Ze stejné dílny pak vyšla opravdu, ale opravdu nevkusně vypadající vysoká obuv do výšky chodidla pokrytá neprodyšnou gumou, zbytek je pak nějaký vetchý khaki textil, už od pohledu silně promokavý. Patrně plod tajné a zakázané lásky holiny a cvičky, kterého se nikdo jiný než armáda nebyl ochoten ujmout. Čtvrtý druh jsou k naší úlevě kanady, takže alespoň v jedněch z nafasovaných bot se skutečně dá chodit.

Velká pozornost výdejců je věnována způsobu, jakým si zavazujeme tkaničky. Nechápeme proč, oni je mají uvázané jinak. Dále zde máme dvojí soupravu zimních a letních maskáčů, celkem praktický zelený pulovr, plechovku leštidla na boty, kartáče, baret, opasky, zimní čepici, otvírák na konzervy, příbor v bílém plátěném pytlíku. Nejoriginálnějším kusem oděvu je jakýsi podivuhodný šálový tunel, podle jemnosti na dotek ušitý zřejmě z recyklovaných drátěnek na nádobí. Pak tu máme bílý a zelený šátek a pár dalších věcí. V této fázi musím, nikoli bez jistého přemáhání, připustit, že mi to nakonec všechno jakž takž padne. S výjimkou banánů, které jsou k dispozici

v jediné velikosti, takže ani rychlá směna s kolegy nic neřeší. Výrobce se domníval, že šije dlouhé nohavice, pro mě jsou to spíš takové „havlovky“. A pro Radka šortky. No co, pod peřinou to snad bude jedno. Jestli tedy mají na vojně peřiny...

Také jsme se seznámili se základními vojenskými termíny. Jsou to „zde!“, „provedu!“, „pozor!“, „pohov!“ a „cip“. Ten poslední je nejdůležitější, protože prý může znamenat cokoli. Přihlásíš se na něco dobrovolně? Jsi cip. Důvtipně obelstíš nadřízeného? Jsi správnej cip. Také může být zima jak cip, teplo jak cip a podobně. Věřil bych, že existuje i cip jak cip. Podle pověsti nebyla první věta stvoření rozhodně „Budiž světlo!“ – do vesmírné prázdnoty tehdy ve skutečnosti zaznělo: „Rožni! Bo je tu tma jak cip!“

Večer. Stojíme v banánech, naše věci jsou víceméně ladně složeny v úzkých plechových skříňkách. Podél každé stěny patnáct postelí, nad nimi dalších patnáct postelí. Bydlím v dolní řadě u okna poblíž skříněk. Soudím, že palanda mě bude stínit před nepříjemným světlem žárovky. V každém případě výhra! Anebo... „Na piču,“ zabručí Radek.